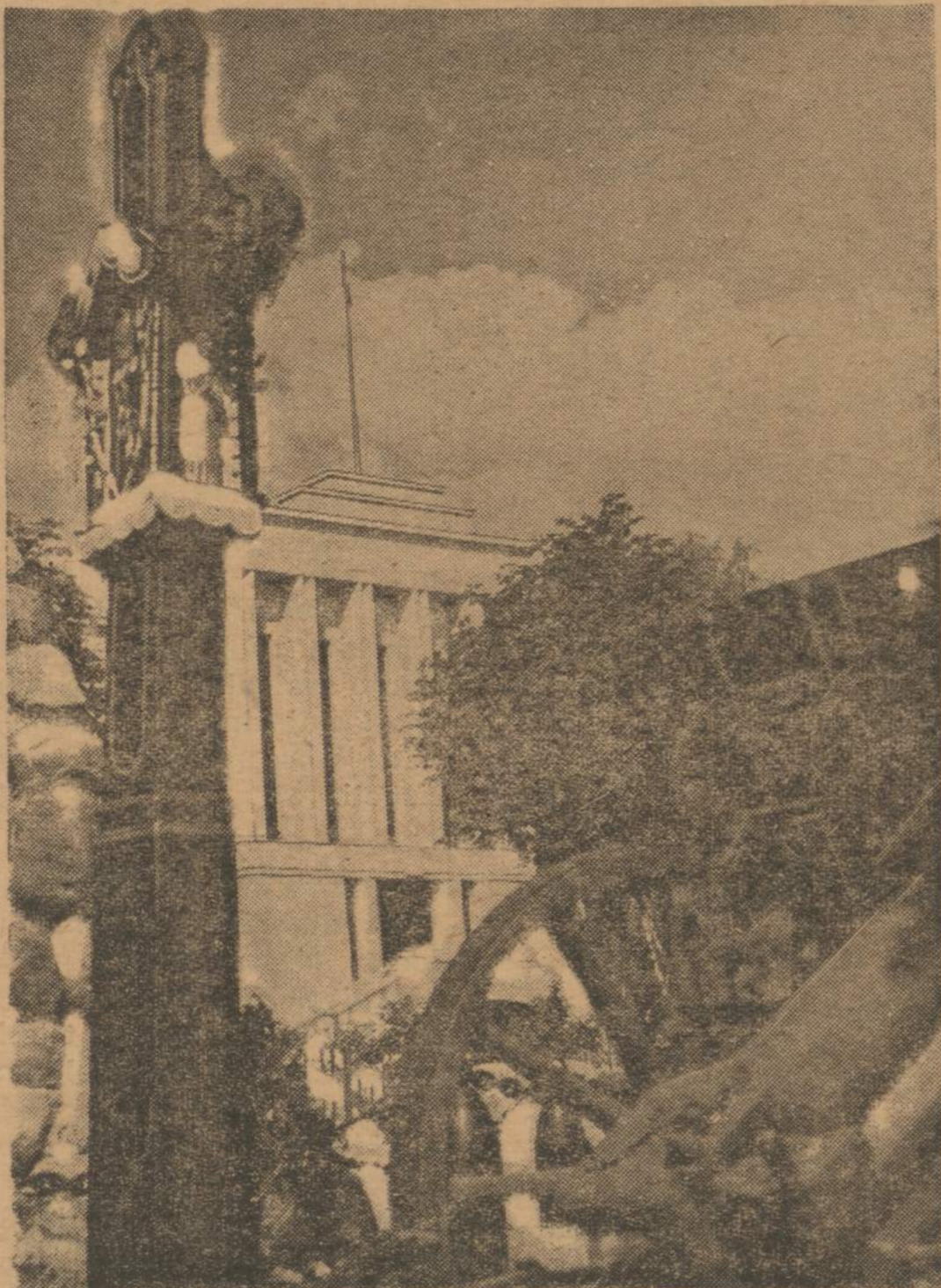

Naujienu Antroji Dalis

NR. 558

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVII METAI

Lietuvos nepriklausomybės laikais Karo muziejus Kaune. Kairėje matosi dalis paminklo žuvusiems už Lietuvos laisvę, iš priešų atimta patranka ir lietuvių liaudies išdirbimo kryžius. Dabartiniai Lietuvos okupantai rusai šią šventovę sunaikino, paversdami ją komunizmo muziejum.

M. SLUCKIO ATRASTOJI "ANTROJI AMERIKA"

Mėnamas turistai iš Lietuvos rašytojas M. Sluckis, būdamas trylika dienų JAV, prarado lygsvarą. Jo regėtas ir pastebėtas per tą laiką JAV gyvenimas jį sukretė, nustebino ir parausė Maskvos sugarintą sovietinį išdidumą. Jis negali nutylėti, nuslėpti JAV turtingumo, išradingumo ir tolydžio sparėjimo JAV gyvenimo.

Deja, turima kišenėje partinė nario knygutė - bilietas įpareigoja JAV gyvenimą nuvertinti, tamsiais dažais nudažyti. Kadangi rašytojo Sluckio gyvenimiškas teisingumas verčia ir kartu įpareigoja skaitytis su partibiletu nutiestu teisingumo linijos lygiu, tai jo kelionės išpūdžiai po JAV labai margi, neišlyginti, prieštaraujantys.

Skaitykime, kas jo, M. Sluckio, "Literatūros ir meno", Lietuvos tarybinių rašytojų savaitraščio Nr. 6 parašyta.

"... — Nematėte "Latsvės statulos" — nustebė ir susirūpino vienas linksmas amerikietis. — Gaila, labai gaila, misteriai. — Bet matėme "Empire state building". O jis — didingas.

— Yes, bet patyrėte nemažą nuostolį. Laisvę Amerikoje ne taip jau lengva sutikti...

Mes truputį nuliūdome. — *Palaukit! Aš neteisus, — bematant susigriebė linksmasis amerikietis ir ištraukė iš kišenės monetą — paprastą monetą.*

— "Liberty" — perskaitėm pinigė.

— O, kei! Neišleiskite visų centų, ir visur jus lydės laisvė! — nudžiugo amerikietis, taip lengvai išsprendęs svečiams laisvės problemą.

Tai buvo tikrai sąmojingas amerikietis. Jo seneliai kilę iš Lietuvos, bet jo išorėje nieko lietuviško nežvelgtumei. "Jankis, pramokęs lietuviškai!" — pagalvotum, o vis dėlto jo širdyje ruseno sentimentas Nemuno kraštui. Jis mus susirado, pavaišino kokteiliu ir nemažai prijuokino. Antai, vos tik prisistatęs, jis pasakė maždaug štai ką:

— Mums, jankiams, nė atominių bombų nereikia, — ir mirktelėjo nusikvatodamas. — Pakrėskit mums daugiau sniego, ir karo — iš milijonų dolerių kertu lažybų! — nebus!

Zinoma, amerikietis geriau pažįsta Ameriką. Ir vis dėlto net "sniego nelaimės" šiai di-džijai šaliai nelinkime. Ge-

(Tęsinys 3-me pusl.)

Dienu Skeveldros

1.

Spauskite nykštį. Kažkoks babiloniškasis Mane-Tekel-Fares (kone sprausminiu greičiu) vinguriuoja ties mano dangum. Nesu prietaringas, bet... "tęstinumo politika" (?) mane įspėja. O dalykas yra tas, kad "du gerieji" jau beiškrentą, "trečiasis gerasis" — tai ašmi. Taip pernaimet nubalsavo "Tėviškės žiburiai". Regis, kol Algimanto iniciatyva atliktas atsiklausimas rado, kad populiarijieji žurnalistai — štai Alg. Šalčius (Almus), Br. Raila ir — matot, kaip aš raudonuojau.

Almus... "iškrito", o štai "Nepr. Lietuvos" skiltyse Br. Raila rašo, kad "divorsuojas" su "Dirva". Kas sekantis?! Vai, žmonės ir "aprengia", ir "nurengia"...

Prašau, spauskite nykštį!

2.

Br. Raila (žr. "N. L." 1961. 2. 1.) su kartėliu rašo apie "Amerikos lietuvių laikraštinių darbo moralines sąlygas". Kas jos? Ogi be kito ko, skaitytojams nebepatinkas, nes rašas perilgai ir pn. "nusikalšas". "Dirva" skaitytojo "kalbinamąjį aktą" įdėjo, bet Br. Railos atsakymo — ne. Tąjį atsakymą "N. L." skiltyse beskelbdamas, Br. Raila priduria:

"Tad — don't pity me, kaip sakoma vienos nelaimingos meilės dainelėje.

Priešingai, esu jums tik dėkingas, kad po ilgų mąstymų ir svyravimų jūs man padėjote įsitikinti, kur taip ilgai klydau. Jeigu tokie yra ir "Dirvos" skaitytojai, tai pilnai sutinku, kad jų daugumai aš nemoku, negaliu ir nenoriu rašyti. Jūs man, persikosėjusiam vilkui, daug padėjote atitrinti akis. Mane irgi vilioja įvairios kitokios pramogos — ilgos kelionės, ilgos kalbos ir net ilgi straipsniai."

3.

Imu "Draugą" į rankas, ir ten apie... "nedraugingumo sąmokslus". J. Aistis str. "Pagarba Faustui Kiršai" rašo:

(Prieš 10 metų suruoštame minėjime) "iškilnių kaltininkas prabilo paskutinis. Ir tame solenizanto žodyje nuskambėjo kartėlis dėl jaunesniosios kartos neužtarnautų užsiuolimų ar net kampanijos.

Paskutinį dešimtmetį poeto neteko sutikti. Ir netik neteko sutikti jo asmeniškai, bet neteko, berods, ir nieko jo spaudoje užtikti. Tai reiškia, kad mandagus poetas pasitraukė šeriuočiams iš tako..."

Toliau J. Aistis priduria: "Koredaguodamas "Gabijos" metraščių norejau išprašyti

Faustą Kiršą bent vieną ketureilį. Laiškuose jis buvo mandagus, bet kietas ir truputį ironiškas, o jojo ironijoje buvo tas pats kartėlis ir nukreiptas į tuos pačius šaltinius..."

4.

Iškviečiu iš knygų lentynos senutę (nesgi išėjo 1951 m.) "Žemė". Gelsta (lyg rudeni lapai). Raukšlėjasi. Kimsta. Ir per dr. J. Girnių (žr. str. "Žmogaus prasmės žemėje poezija") kalbuos su "Žeme". Ar tik su "Žeme"? Paklauskite: — "jaunumas" yra iš viso labai reliatyvi sąvoka ne tik poetų, bet ir paprastų mirtinųjų atveju...

Dar vienas teigimas:

— "nauja gali ateiti tik su naujais žmonėmis".

Ir — atspėkite, kur neseniai sušukta, kad "Žemė" ir jos dainiai — vakardienos žmonės?!

Panta rhei... — viskas sruvena, viskas keičiasi, anot filosofo Heraklito. Taigi... kad nesusenčiau, kad "neiškrisčiau", čia pat "keičiu temą", srove, laiką... Spauskite, susimildami, nykštį...

5.

Beje, minėtasis Jonas Aistis (minėtose pastabose) toliau žymiai gražiau, t. y. įdomiau rašo:

"Esu įsitikinęs, kad Faustas Kirša poeziją kuria. Aš pats, kitais sumetimais poezijos kietai išsivadėjęs, vienos išmintingos ponios įtikintas, jau antras mėnuo principu eiles rašau, ir rašysiu iki karsto lentos, nes veltui poetas spardosi prieš savo akstiną..."

Mano pagarba (iš tolimų tolimų pavasarėjančių prerijų) nežinomajai poniai, kuri J. Aistį grąžina į poeziją. Abu labu gerbiu, ir šloviniu!

Bet kultūros (ir: poezijos istorijos) sumetimais būtų įdomu žinoti anos p. t. Ponios pavardę, bent vardas (ir... amžius)!

6.

Buvau pradėjęs skaityti 1961. 2.4. "Draugą" "Laureatų žodį", bet "užkliuvau" už Jurgio (triguboją laureato) Gliandos minties:

"Parašyti ir apmąstyti romaną yra du skirtingi dalykai". Kas mano kitaip, t. y. kas prieš?!

Dar viena mintis:

"Rašytojas, sutapęs su srove, tuo pat sutampa su laiko mada, kas palengvina senėjimą madai senstant".

Kas už?!

7.

Čia kalba St(asys) S(antvaras): "Nepasakyti žodžiai Faustas Kiršos pagerbime" ("Dir-

(Tęsinys 2 pusl.)

Dienų Skeveldros...

(Atkelta iš 1-mo pusl.)

va", 1961.2.17). Mažytė ištraukėlė, manau, nepakenks (sveikatai ir nuotakai):

"Vargdami tremtinių stovyklose, per metus laiko mes patys išgraibstydavom lietuvių rašytojo poezijos ar prozos veikalų 5-6,000 egz. O jau JAV tie patys žmonės tų pačių rašytojų veikalų per keletą metų nuperka net 300 egz.

Ne aš, o tie skaičiai bei faktai kalba ir klausia: kas atsitiko su mumis? Argi mes esam tokie žmonės, kurie tik mušami, niekinami ir prievartaujami griebiamės gelbėti savo kultūros vertybių? Argi sočiam, erdviam ir ištaikingam name jau negalima surasti net menko kampelio lietuviškai knygai?

Lietuvis rašytojas dar niekad nesikreipė ir, turbūt, niekad nesikreips į savo visuo- menę, prašydamas išmaldos. Jo norai kuklūs ir maži: kad būtų išpirktas jo veikalas, kurį jis nepavydėtinos sąlygose kuria, kad visi mes nors kiek ilgesni laiką išliktumėm gyvi."

8.

Bet gana "pagiežos", "skundų", "sielvarto". Taigi, — "Mėlagių Klubas" (Burlingtone) iš 1960 metų mėly srauto išrinko ir premijavo štai šiuos:

1. Japonų saloj, Okinavoj, yra kregždučių, kurios taip saldžiai suokia, jog žmonės, cukraus liga beserga, turi užsimišti ausis.

2. Dailininkė savo namuos ant sienos išpašė peisažą, kur srauni upė sruva. Sykį, becidama šalimais savo paveikslu, paslydo, įkrito į tą upę ir nuskeno.

9.

Atsisveikindamas (nesidžiau kite, tik iki sekančių "Skeveldrų") noriu duoti dienos rimčiai (ir — nakties nemigai) keletą (svetimų) minčių:

— Pasakyti moteriai, kad kadaise ji buvo graži, ak, visiškai ne komplimentas; tatai greičiau įrašas antkapyje (Pierre Daninos).

— Senėdami prarandame ir savo ydas; jau jos mums nebenaudingos (Paul Claudel).

— Jau seniai tvirtinau, kad boksas yra labai žalingas sveikatai. Kiek tai bokalų alaus išgeriu, kai stebiu bokso rungtynes! O alus man kenkia... (Tristian Bernard)

J. Cicėnas

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

ir kitus kraštus

Jūsų pristatyti ir iš Europos (iš katalogų). Siunčiame akordeonus, gitaras, siuvamas mašinas ir kt. Visas žymiai nupigintomis kainomis.

Overseas Cargo Co.

514 W. Pershing Rd. (39th St.)

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: OA 4-9079

Vedėjas P. NEDZINSKAS

Kodėl pavergta Lietuva atsilikusi švietimo srityje?

Sovietų statistika skelbia, kad Sovietuose bendrai iš tūkstančio gyventojų 18 yra įsigiję aukštąjį specialų mokslą: Sovietų Rusijoje — 19, Gruzijoje — 38, Lietuvoje — 13 ir tiek pat Kirgizijoje, Turkmėnijoje ir dar kitur, o Belorusijoje — 12.

Vidurinį specialų mokslą pačioje Rusijoje iš tūkstančio yra baigę 263, o Lietuvoje vos 175. Tarp visų kitų vadinamųjų "sąjunginių respublikų" Lietuva stovi paskutinėje vietoje.

Kodėl? Kas kaltas?

Be turimos nepalankios santvarkos, galėtume pakaltinti ir pavergtos Lietuvos gyventojus, kad jie nesirūpina jaunimo išmokslinimu. Toks kaltinimas būtų visai ne vietoje ir neteisingas.

Prisiminkime pirmuosius 1941 m. birželio mėn. Lietuvos gyventojų ištrėmimus Sibiran, kalinamus ir sušaudytus. Tada Lietuva neteko beveik trečdaliu visų pradžios mokyklų mokytojų. O tokių buvo 6,944. Veik vienu trečdaliu nukentėjo ir vidurinių mokyklų mokytojai, kurių buvo 1,898. Mažiausiai nukentėjo profesūra. Profesorijų buvo 447. O kur dar kitos aukštos specialybės profesijos, kaip teisininkai, inžinieriai, gydytojai, agronomai ir kiti? Viso per tuos pirmus trėmimus buvo išvežta Sibiran per trisdešimt tūkstančių, kurių tarpe buvo vienas trečdalis aukštąjį mokslą išėjusių, studentų bei specialistų su viduriniu mokslu.

Antru kart artėjant prie Lietuvos sienų Sovietų armijai, iš Lietuvos pasitraukė su viduriniu ir aukštesniu mokslu viso 9,961 asmuo; su aukštuoju mokslu — 2,482. Vien tik studentų tarp pasitraukusių buvo per 2,000, o vidurinių ir aukštesnių mokyklų mokinių buvo per 4,200. Tarp aukštąjį mokslą išėjusių gydytojų tremtyje atsirado 282, vaistininkų — 51, inžinierių ir architektų — 255, agronomų — 148, teisininkų — 225, dantų gydytojų — 87, profesūros — 152. Tos žinios paimtos iš Lietuvių tremtinių bendruomenės Vokietijoje padarytos tremtinių statistikos.

O kur dar 1945-1952 m. partizaninės kovos ir sribų siautėjimas okupuotoje Lietuvoje bei mobilizacija į rusų armiją?

Drąsiai galima sakyti, kad tų metų jaunimo tarp 16-25 metų amžiaus žymioji dalis arba pačioje Lietuvoje buvo pakišta okupantų po žeme arba ištrėmta Sibiran ar žuvo rusų armijoje prie Berlyno.

Lietuva dėl buvusių dviejų okupacijų ir tų okupacijų padarinių neteko trečdaliu visų savo gyventojų, tai yra arti vieno milijono. Tame sunaikintų gyventojų skaičiuje buvo gausu jaunimo, — ir tai jaunimo, lankiusio vidurines mokyklas ar aukštąsias. Tie nuostoliai iki šiol gyvai jaučiami.

Tie nuostoliai ir sudaro tą statistikoj spragą tarp įsigijusių aukštąsias ir vidurines specialybes.

O kartu prisiminkime, kad pirmais okupacijos metais Lietuvoje stojantieji į aukštąsias mokyklas buvo labai sijojami. Buvusios "buržuazijos" ir kalinamųjų ar ištrėmtųjų jaunuoliai nebuvo prileidžiami siekti aukštojo mokslo.

Pagaliau žymi pavergtoje Lietuvoje jaunimo dalis, įsigijusi aukštąsias specialybes, nepaliekama jų gimtoje žemėje, bet siunčiama į kitas "plačiosios tėvynės" sritis tarnauti.

Jei Latvijoje ir Estijoje vienam tūkstančiui gyventojų daugiau tenka išėjusių vidurinį ir aukštąjį mokslą negu Lietuvoje, tai tik todėl, kad ten įtaisytos skaitlingos karo jūrų laivyno bei aviacijos bazės su įvairiais tų sričių specialistais, kurie yra rusai, aukštąjį mokslą įsigiję Rusijoje. J. Vlks.

Sveikatos žinios

Vaškas ausyse

Yra visokių žmonių ir visokių ausų. Kai kuriems ausyse atsiranda "vaško" daugiau ir dažniau kaip kitiems, ir tie klaidingai mano, kad anie ausų neplauna. Tačiau ausų plovimas vaško neišplauna, perspėja dr. Joseph Molner. Kai vaško ausyje ar ausyse prisirenka, jį reikia pašalinti, bet reikia mokėti ir žinoti kaip. Negalima jo išsemti koku būdu daiktu ar drabužiu ar vata, nes greičiau jį tik įstumsi giliau, juoba negalima krapštinėti špilka ar kitoku daiktu, nes labai lengvai gali ausies būgnelį pažeisti. Geriausiai duoti savo daktarui kas 4, 6 ar 12 mėnesių sykį išvalyti ausis, bet galima ir pačiam, vartojant daktaro patarimą.

Dr. Molner pataria taip. Į pusę stiklinės švaraus šalto vandens įdėti arbatinį šaukštelį sodos (paprastos sodos) ir įtraukus į guminę ausims plauti pumpelę švelniai išvirkšti į ausį ir leisti skiediniui vėl ištekėti. Po kelių išvirkštimų, vaškas išteka kartu su vandeniu, o jei vaškas yra sukietėjęs, tai prieš pradėdant plauti, įlašinti į ausį pašildytos alyvos (olive oil). Galima vaistinėse pirkti specialų skiedinį, kurs vašką ištirpdo. Įlašinti ausin keletą lašų ir po 15 min. ar pusvalandžio ausį išplauti švariu šiltu vandeniu.

Kaip pašalinti pagirias?

Mokslas pagaliau patvirtino, ką patyrę gėrikai seniai žinojo, kad "kylj kyliu" tegalime išmušti, kitais žodžiais, kad vienintelis geriausias vaistas prieš pagirias yra vienas "gurkšnis" iš ryto, bet tik vienas gurkšnis!

Dr. Olabi Vartia, Dr. Olof Foursander ir Dr. Franz Ed-

ward Krusius, visi Suomijos valstybės alkoholio monopolio tyrinėjimų laboratorijos bendradarbiai, nustatė, kad žmogui išgėrus, kraujo indai padidėja, o pagirioms "sergant" jie susiaurėja, susitraukia, kas matyti jau iš veido, paraudusio išgėrus ir išblyškusio kitą dieną. Šie daktarai darė bandymus su 52 vyrais ir 1 moterim nuo 17 iki 67 metų amžiaus, kuriuos policija buvo surankiojusi girtus Helsinkio miesto gatvėse. Jie ištyrė, kad alkoholis pirmų pirmaisiai padidina kraujo cukraus kiekį. Tada alkoholis padaro sukeldamas kepenų veiklą. Kepenyse sudėtos žalios medžiagos (glikogenas) gliukozei gaminti, ypač reikalui ištikus, alkoholio erzino įtaikoje yra sumobilizuojamos ir paverčiamos kraujo cukrumi, kurs vėliau vėl nusenka. Trumpai sakant, organizmui išlyginti padėdas vienas stiklius kitą rytą, kurs nesukelia naujo svaigulio, bet atpalaidavęs kraujo indų susitraukimą, padeda organizmui susinormalizuoti.

Pasaulis ir visata

Mount Wilson ir Mount Palomar observatorijų mokslininkai Kalifornijoje, stebėdami didžiuoju 200 colių teleskopu įvykius visatos tolumose, "pamatė" pasaulius, esančius už bilijonų šviesos metų nuo mūsų pačių pasaulio, vadinamojo Paukščių Taku. Ligi šiol visų tolimiausių erdvių objektai yra — galaksijos (žvaigždynai), kurių šviesa turėjo pradėti skristi mūsų linkui prieš mažiausiai keletą bilijonų šviesos metų, kol pasiekė mūsų planetą. Vienas šviesos metas reiškia tokį nuotolį, kurį pralekia šviesa, skridama po 186,000 mylių per vieną sekundę. Apskaičiuokite, kiek mylių šviesa praskrenda metų bėgyje, tai tada pašikės kiek mylių yra vienuose šviesos metuose...

Pati toliausioji galaksija, žinoma astronomišku vardu NGC 188, esanti, gal būt, 25 bilijonus metų senumo. Ligi šiol astronomai spėjo, kad "seniausieji" pasauliai nėra senesni kaip 7½ bilijono metų.

Naujai "rastųjų" pasaulių tarpe yra išsisa pasaulių "kekė", kurių kiekvienas yra kaip mūsų Paukščių Takas ar didesni, ir tie susidurdami, apsidauždami skrenda tolyn į visatos begalybes, tolyn nuo mūsų, apie 90,000 mylių per sekundę greitumu.

Tiktai šis "piliētis" neskaityt "Naujienu", nes jis yra demokratijos priešas.

— "Naujienas" skaityt kiekvienas susipratęs lietuvis. O ar Tamsta skaityt? — Jei ne, tai tuojau jas užsisakyk!

2 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, MARCH 4, 1961

M. SLUCKIO...

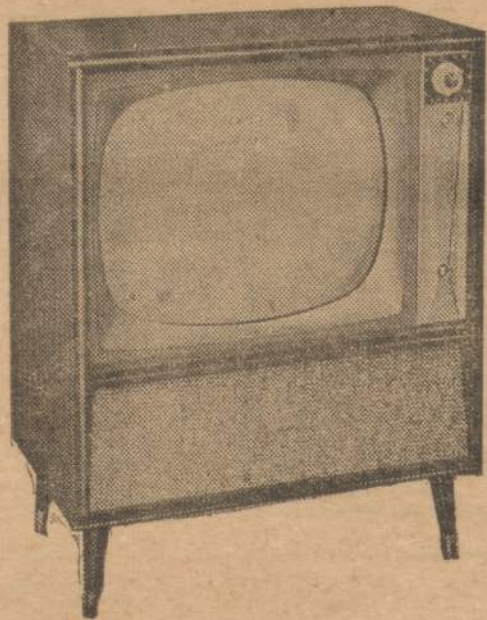
(Atkelta iš 1-mo pusl.)

riau jau tegul sninga Maskvoje ir Vilniuje. Ir sniegui pas mus jaučiau, ir mums su juo smagiau!"

Jei su tokiu linksmu amerikiečiu M. Sluckis susitiko, tai to vyruko būta didelio juokdario. Jis šauniai pasityčiojo iš sovietinio rašytojo M. Sluckio apie amerikine politiką. Tokia JAV politinė laisvė tikrai gyvuojanti, o Sovietų Rusijoje, nors konstitucijos paskelbta, bet toji konstitucija su visomis ten paskelbtomis teisėmis ir laisvėmis kol kas saugojama saugumo policijos stalčiuje. Ir tas linksmas amerikietis, M. Sluckiui įteikdamas vieną centą, savo šnekomis netiesioginiai priminė apie "sovietinę laisvę". Deja, sovietinis rašytojas M. Sluckis šito nesuprato ir suprasti negalėjo, nes jo nuotaikos ir galvojimas tolydžio partibiletu persekiojamas.

Čia M. Sluckis to partibiletu vedamas nuklysta į "inkvizitoriaus Makarti" darbus, į "An-

NUPIGINTOS TELEVIZIJOS PAS BUDRIKĄ

Taipgi nupiginti Patefonai, Hi-Fi, Stereo, Radio

21 colio T. V. kaip ant paveikslėlio	\$99.50
17 colio T. V. Portable	\$89.00
RCA Victor — Spalvota \$895 už	\$495.00
Didelis pasirinkimas visų modelių Philco, RCA, Zenith ir kitų.	
Radio su laikrodžiais	\$19.00
AM ir FM radio	\$34.00
Hi-Fi Stereo Patefonas, 4 greičių	\$49.00

Turime gauti iš Vokietijos Hohner akordeonų ir Elektrinių Vargonėlių.

DĖL SUTAISYMO TELEVIZIJOS SKAMBINKITE

Calumet 5-7237

BUDRIK FURNITURE

3241 So. HALSTED ST.

Krautuvė atdara pirmadienį ir ketvirtadienį iki 9 val. Sekmadieniais 11-5.

Budriko radijo programos sekmadieniais iš stoties WHFC, 1450 kil. nuo 2:15 iki 3 val. po pietų.

liamerikinės komisijos veiklą".

Taip, tokios komisijos būta. Ji buvo sudaryta vieno parlamentaro pastangomis. Tos komisijos žygiai amerikinės visuomenės buvo smerkiami, nors dėl tų buvusių visokeriopų tardymų, kvotų niekas nebuvo sušaudytas, teismo sprendimo kur nors ištremtas ar kalėjiman padėtas.

O štai prieš 20 metų, stalinizmo laikmety, vien tik iš okupuotos Lietuvos be jokio teismo sprendimo, net be jokio tardymo, o tik kažkokių paslaptinių trejetukų komisijų sprendimu buvo ištremta Sibiran arti 40 tūkstančių Lietuvos gyventojų ir tai per vieną naktį. O kur dar kiti buvę kalinami ir patylomis sušaudyti? Gi stalinizmo metais visoj Sovietų Sąjungoj buvo ištremtų ir sušaudytų šimtai tūkstančių gyventojų, kurių tarpe keliolika tūkstančių komunistų. Dabar net veikia sudaryta reabilitavimo komisija tas buvusias kompartijos generalinio sekretoriaus Stalino žiaurybes iširti ir nors jau nužudytus išteisinti.

Makartizmas net savo šešėliu nieko panašaus neturi su stalinizmu.

Ir bereikalingai M. Sluckis rašo:

"Gal čia visokios literatūrinės fantazijos? Gal autorius išgalvojo linksmą amerikietį? Kodėl neduota pavardė, vardas, tėvo vardas?"

Šiandien linksmas amerikietis, žinokim, nėra nerūpestingas amerikietis. Kažkada visokių šalių rašytojai apšėdai jų prikūrė — linksmų, energingų, nerūpestingų ir sveikas, iš vystyklų besiveržiąs kūdikis! Nepasakysiu, kad visi amerikiečiai vaikšto šiandien ištįsusiais, susirūpinusiais, pajuodusiais veidais. Ne! Vis dėlto, net linksmas, jumoru ir giedria nuotaika trykštąs jankis negali elgtis nerūpestingai. Pajuokavęs slidžia laisvės tema ar apie sniegą, kaip faktorių kovoje už taiką, jis, tarp kitko, papraso neminėti jo pavardės. Kodėl?

Ogi todėl, kad "Laisvės statula" Amerikos prieslenksty ir neaprepiama šalis tos statulos šešėlyje — du skirtingi dalykai. Laisvės, demokratijos, piliečio teisių reklama šiandien daug tobuliau negu Linkolno ar Džefersono laikais eksportuojama į užsienius, bet pati laisvė jos tėvynėje skurdėsnė negu bet kada anksčiau. Tikrai nejauku, kai dažnas amerikietis prašo taves skambinti jam tiktai iš automato. O kai prižadi atminimui knygą su autografu, amerikietis neretai užrašo tau netiesioginį "neutralų" adresą."

Apie Wall Street M. Sluckis šiaip vaizdingai atsiliepė:

"Savotiškai rūsčiai ir didingai atrodo dangoraižiai. Jei diena saulėta, jei žemi debesys netaipioja viršutiniams aukštais, pro dangoraižių tarpus saulė vis dėlto prasimuša. Negali nesistebėti architektų, sta-

tybininkų talentu — daugumas šitų pasaulį stebinančių "bilingių" pastatyti prieš keliasdešimt ir daugiau metų, kai technika nebuvo tokia tobula.

Vargu ar ateities miestai lygiuosis į dangoraižius. Manhetenas gal kada nors bus paskelbtas unikaliu architektū-

(Tęsinys 4-me psl.)

RITE-WAY REPRODUCTIONS

Drafting Supplies • Planographs • Giant Photostats • Mounting Photographs • Blue Prints • Black Line Prints • Photostats • Blue Line Prints • Tracing Reproductions.

22 W. MONROE ST.

DEPT. L.

RANDOLPH 6-0346-7

SAVINGS NOW 4% CURRENT RATE

Our FUTURE HOME after expansion

ST. PAUL FEDERAL SAVINGS

6720 WEST NORTH AVENUE • CHICAGO 35, ILL.
NATIONAL 2-5000

TURTAS VIRŠIJA 110 MILIJONŲ DOLERIŲ
3 DIDELI SKLYPAI AUTOMOBILIAMS PASTATYTI
SAUGIOS VERTYBIŲ DĖZES... GALITE TAUPYTI PASTU.

FRANK P. KOSMACH, Prezidentas

VELTUI!

VELTUI!

Visų labai laukiamas

ROŽIŲ KATALOGAS

Išleidžiamas kasmet nuo 1924 metų TY-TEX vieno iš didžiausių rožių augintojų pietuose. Šis naujas spalvotas leidinys vaizduoja 1961 metų AARS laimėtojus, šimtus pasaulio žinomų, garsių, patentuotų rūšių su ekspertų patarimais kaip auginti ir prižiūrėti rožes.

Užsisakykite savo egz. šiandien.

TY - TEX ROSE NURSERIES
Box 532 A. F. — Tyler, Texas

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

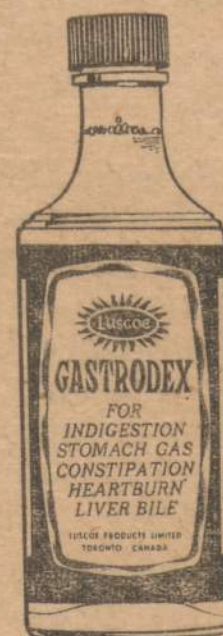
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET — Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

WHY SUFFER?

If you suffer with that A W F U L unbearable acid indigestion, heartburn, bloated - burning feeling under the chest, colicky gas pains in back, under the ribs, sides and stomach, headache pains caused by constipation or irregularity, biliousness, fever, nervous stomach, gall-bladder, liverbile flow disorder, sour-bitter bad taste in the mouth. Acids cause stomach ulcers and arthritis pains in body and joints. REMEMBER proper stomach functions are most important to every man, woman and child to have good health. So DON'T WAIT until it is too late to treat by medicine, take GASTRODEX by a teaspoon 2 or 3 times daily after eating and at bedtime, or whenever you do not feel good in your stomach. GASTRODEX is always needed in every home.

Results from the first teaspoon, or we guarantee your money back. Send money with your order. We do not ship on C. O. D.

Price only \$2.50 a Bottle

LUSCOE PRODUCTS INC. L. N.

806 BROADWAY — BUFFALO 12, N. Y

M. SLUCKIO...

(Atkelta iš 3-cio psl.)

ros paminklu. Tačiau būtent dangoraižiai Niujorko Manhene, Čikagos centre ir jaunesnieji jų broliai Detroite, iškilę virš Amerikos (Amerika visuomoje, kas net keistoka, ligi šiol senamadiškai vienaaukštė), šiandieną tiesioginiai ikūnija dolerių maišo valdžią. Visam gyvenimui pasiliks susimąstymo valandėlė Uolstrite. Kažkokia ypatinga čionai tyła, siaurulis grindings, spindinčios bankų ir trestų lentos prie masyvių durų... Kažkur vyksta diplomatų debatai, Karibų jūrą raižo linkorai, šalia Pentagono laukia, sudūrę nosis, 22.000 "karo žmonių" automobilių, o čia beveik kurortinė tyła. Tačiau perskaityk bankų, kompanijų pavadinimus vario lentose ir suprasi: šitoj tyloj subręsta audros, kurios, visų pirma, nusiaubia darbo žmonių. Šita gatvelė — gatvė Uolstrito nepavadinsi — valdo Ameriką. Ir ne tik Ameriką — didelę dalį pasaulio, jo gyvą ir negyvą inventorijų.

Ispūdingai atrodo Amerikos policininkai: rinktiniai dviejų metrų ūgio vyrai su Olimpo dievų išraiška tyg iš granito iškalnuose veiduose. Rodos, pirštu ar lazdele pamos, ir nusikaltėliui ar tvarkos pažeidėjui žemė po kojų atsivers. O dar storesni, dar "objektyvesni" sekmadieniais net po 100 ir daugiau puslapių turį didieji laikraščiai. Ir visa tai, kas turėtų ikūnyti, ūgdyti ir ginti demokratiją, tėra vienos gatvelės — Uolstrito — finansinės galybės atspindys.

Uolstritas — susimąstyti verčias simbolis. Žinoma, ne vien Uolstritas nuteikia filosofiskai. Šimtai, tūkstančiai gatvelių ir kvartalų, didelių ir mažų "bildingų" diktuoja savo valią laisvei. Ką čia laisvei — visam gyvenimui!

Žinoma, šis visu žemės rutuliu išgarsėjęs New Yorko miesto kampelis neprilygsta Maskvos Kremlui.

New Yorko tame kampely sutelktas ūkinio gyvenimo trustas, kur beveik viso pasaulio ūkinio gyvenimo siūlai veda į jį. Ir tai tas ūkinis trustas, jei jį taip galima pavadinti, sutelktas ne valstybės autoritetu, jos administracijos pagalba, bet laisvu susibūrimu, laisvu susipratimu. To centruoto kapitalo dėka, laisvos varžybos sąlygose, dygsta dangoraižiai, ir tai skirti ne tiek šeimų apgyvendinimui, bet beveik išimtinai įvairių ūkinių organizacijų įstaigoms.

Gi iš Maskvos kampelio, Kremliaus, nuo pat Kremliaus pastatų atsiradimo iš ten dvelkė despotijos dvasia. Per ilgų amžių sąrangą siekianti ir dabar dar tebesiekianti ta despotijos dvasia atmieštą santvarką visam žemės rutuliui primesti. Ir tos santvarkos sistema apima ne vien tik žmogaus ūkinę vaiklą, bet visą žmogaus kūrybą, jo elgseną nuo gimimo iki mirimo žmogaus valandos.

Iš Kremliaus niūrių pastatų trykšta kolonializmo, imperia- lizmo, militarizmo dvasia, maskviniu komunizmu pridengta.

Tuo požiūriu ar gali "Uolstrito" dangoraižiai prilygti Kremliaus bokštams?

Tikrai tie simboliai susimąstyti verčia! Ir susimąstyti verčia todėl, kad tie dangoraižiai nėra tokie pajėgūs kaip žmonių nužmoginti, jį susovietinti, priversti vienodai "galvoti", kaip tai daro Kremliuje susitelkusieji satrapai.

Toliau nuo M. Sluckio tenka reklarai, nuogoms gražuolėms. Baigia jis susirūpinimu dėl amerikinės tautos:

"Ką čia tokios galybės ir jų kerai! Naujo mišinio dantų milteliai, piliulės nuo pilvo skausmų, kelnaitės ar karoliai — viskas tenai reklamuojama kaip laimė. Tik nusipirk! Labiau negu intelektualiniai interesai čia patenkinami žmogaus instinktai, ypač lytiniai — išplitusiu sekso kultu jie patenkinami. Instinktai turi čia daugiau leisvių negu protas, nors prostitucija oficialiai uždrausta. Nuogos gražuolės šypsoi iš kaklaraiščių, nuo degtukų dėžučių, nuo žiebluvėlių ir plunksnakočių, o jei reklamuojama kėdė ar batelio kulnas, tai irgi, visų pirma, kokta nors XX a. Venera jums šypsoi. O siaubingas "komiksinių" literatūros, kino ir televizijos vaidmuo? Pilnavertis, įdomus menas paskesta pigių, réksmingų jų pakaitalų mugėje, neprásimuša ligi paprasto amerikiečio.

...Tarybiniai turistai gyveno, maitinosi, lankė tas pačias pasilinksminimo ir poilsio vietas, kaip ir vadinamasis vidutinis amerikietis. Mes akivaizdžiai matėme, koks menas, kokta reklama ir koks skonis supa amerikietį, apnarplioja jį ir tenkina jo dvasios poreikius. Tai daugiau negu skauda ir vienašališka. Atminkime, amerikiniai filmai, kurie pastaruoju metu rodomi Tarybų Sąjungoje, ir Amerikoje rinktų inteligentų labai giriami. Tai vieni geriausių iš drumzlino, seksą ir visokius kitus instinktus propaguojančio filmų srauto.

"Liberty for all" — iliuzija, keistai persipynusi su kitomis politinėmis, ekonominėmis ir moralinėmis iliuzijomis, iš pažiūros besiremiančiomis visuotinu tviskančiu standartu, o iš tikrųjų — į kraštutinumus linkusia, drugio krečiama socialine, ekonomine struktūra, kurioje stiprus ryja silpnesnį.

Ar ne "vidurkis", besilaikąs ant nepastovios ekonomikos bangų, ar ne masiškai, pramoniniu būdu gaminamos iliuzijos užtrenkia JAV tikruosius laisvės potroškius, šiaip blavią ar praktišką darbščios amerikiečių tautos sąmonę?

Taip, JAV verslininkai mėgsta reklamuotis ir turi ką reklamuoti. Tai reklamai išleidžia milijonines pinigų sumas iš savų kišenių. Ta reklama stipriai paremia spaudą,

kitas kultūrinės apraiškas. Ta reklama prisideda prie buitinių reikmenų naudingumo, jų vertingumo išaiškinimo. Tas reklamas skaitas nėra verčiamas pirkti vartojimui ar maistui būtinai bet kurią vieną prekę. Jis turi pasirinkimą. Jis turi teisę ir laisvę ne vien tik pirkti, parduoti, bet ir pasirinkti. Jis yra ir pajėgus daug ką nusipirkti, kas jo gyvenimo patogumui naudinga ir reikalinga.

O kaip tai ūkinio gyvenimo reikališkai tvarkosi chruščiov- šinės šalyje?

Visa periodinė ir neperiodinė spauda sunkte persunkta ten vienos monopolinėmis teisėmis besinaudojančios valstybinės partijos reklama. Į tą reklamą įjungtas visas valstybės administracijos aparatas, atsirėmęs ir policija ir kariuomenė. Ir... sovietinis rašytojas M. Sluckis net savais išpūdziais iš kelionės po kelis žymesnius jos miestus nėra laisvas nuo anos valstybinės reklamos, nes ir jis yra susovietintas, suvalstybtintas...

O dėl "nuogų gražuolių", jei jau M. Sluckiui tokių JAV teko matyti, neabejojame, kad panašias "grazuoles" jis yra sutikęs Maskvoje — na Gorkoj (seniau buvusi Tverskaja) pavar- kariais gatvė ar kavinėse su portfeliukais po pažaste, todėl jos pramintos "sekretaršomis".

Ar JAV "bildingai" diktuoja savo valią politinėms laisvėms? Tai visa priklauso nuo šalies gyventojų susipratimo, jų pastangų nepasiduoti didelių užmačioms juos kontroliuoti, patenkinti visų gyventojų reikalų aprūpinimui. Čia ir eina kova tarp vieno ir kitų politinių, kultūrinių, ūkinių sambūrių. Tarp jų eina atkaklios varžybos dėl išgalėjimo valdžios aparate.

Tik Kremliaus satrapija diktuoja laisvei ir visam žmogaus gyvenimui. Amerikinė besikūrianti tauta tikrai yra praktiška, sąmoningai galvojanti, politinės laisvės pamėgusi ir jas ginanti, kartu tolydžio žengianti prie ūkinio gyvenimo sudemokratinimo.

JAV gyvenimas turi savo šešėlių. Tie šešėliai neslepiami, pabojami. Su jais kovojama ne vien policijos paslaugomis...

Gyvybės draudimas asmenims tarp 50-75 metų amžiaus

AR JŪS ESATE TARP 50-75 METŲ AMŽIAUS?

Jūs vistiek dar galite gauti draudimą iki \$500.00, kuris padės jūsų artimiesiems apmokėti laidotuvių ir kitas išlaidas.

Šis draudimas jums reikalingas dabar.

Be jokių išpareigojimų ir jokie agentai jūsų nevargins. Visą šį reikalą jūs galite sutvarkyti per paštą.

Parašykite vardą, pavardę, adresą, amžių ir gausite reikalingas informacijas, be jokių išpareigojimų. Gavę visas informacijas, galėsite laisvai apsispręsti.

Mes taip pat draudžiame ir jaunesnius.

Zion Burial Insurance Society

Dept. F. N. L. Rockford, Ill.

TONY RADIO & TV SERVICE

We service all makes and models

7 day a week Service.

Phone 277-1386

Skelbiam atidaryma

BILLS CLEANERS & TAILORS

Jei yra reikalas, paimame rūbus iš namų ir vėliau juos pristatome veltui. Darome įvairius palaisymus. Mes atliekame eksperto darbą išdeginimų taisyme.

1835 W. 59th STREET
RE 7-8766.

NAUJOS BRĄŠKIŲ RŪŠYS

Naujausias rūšys yra: New Cyclone, New Trumphater, New Ogallala, New Earlymore.

Specialios kainos
Išmėginimui 25 patikrinti diegai už \$1.00.

Puikiai žydinčios
Gladiolės (gėlės) 50 už \$1.00.
25 Mammoth Red Rhubarb šaknys arba 40 Asparagų \$1.00.
Apmokėtas persiuntimas.
Priedo veltui spalvotas katalogas.
RIDER NURSERIES
Dept. A. F.
Farmington, Iowa.

AFRICAN VIOLETS

America's most widely grown house plant. We grow hundreds of new, different, unusual varieties as well as the old favorites. Our H-4 Special: 3 assorted "double" African Violet plants (our choice) sent postpaid for only — 2.75. Order from this ad.

CATALOG FREE
Send postcard for our big, colorful catalog on Buell's African Violets. Gloxinias and other Gesneriad plants, seeds, soil, Tubers and Rhizomes.
ALBERT H. BUELL
Dept. A. F. Eastford, Conn.

CATHEDRAL BELLS

Tai nuostabus augalas. Jis auga Floridoje ir dauginasi lapų pagelba. Galima jį prisegti prie užuolaidų, padėti ant lango ar pasodinti į vazoną, tuomet iš to lapo išaugs gražus ir įdomus augalas. Atsiųskite \$1.00 ir gausite paketėlį su 2 lapukais to nuostabaus augalo.

Persiuntimui skirkite iki 3-ju savaičių.

R a š y k i t e :

D. Cutter

P. O. Box No. 172-A. F.
GARDEN CITY, NEW YORK

BAPTIST GENERAL CONVENTION OF ARIZONA, INC.

316 W. Mc Dowell Rd.

Phoenix 3, Arizona

Parduoda 1-mo morgičiaus bonds su Realty garantija

6%

PAJAMŲ NUOSIMČIŲ

Bonds yra nominuoti po \$250, \$500 ir \$1,000.

Rašykite arba skambinkite

BAPTIST LOAN FUND

Dept. A. F.

316 W. McDowell Rd.

Phoenix, Arizona

Phone AL 8-8492.

NAUJIENOSE GALI RAŠYTI KIEKVIENAS IR APIE VISKĄ

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, MARCH 4, 1961

PASIUTIMAS IŠ ADATOS

Tai įvyko lapkričio mėnesį. Buvo karšta diena — 31 laipsnis. C pavėsyje. Dešimties metų mergaitė, Marija Inez, ėjusi Fortalezos priemiesčio gatve, pastebėjo keletą besipešančių šunų ir mėgino su jais prasiilenkti. Bet nelaimė įvyko; vienas iš šunų įkando jai į koją, tiesa, nesmarkiai, bet kraujas vis dėlto prasiveržė. Mergaitė parbėgo namo, rėkdama išsigandusi: "Man įkando į koją pasiutęs šuo!"

Jos motina žinojo, kaip reikia elgtis. Juk Fortalezoje tiek daug šunų, kiek kitur kur nors žvirblių ar musių: šiame Brazilijos pajūrio mieste 210,000 gyventojų, o šunų mažiausia šimtas tūkstančių. Tad, žinoma, neapsieina be įkandimų. Tokiais atvejais žmonės elgiasi taip, kaip kad elgiasi žmonės Berlyne, Paryžiuje ar Maskvoje: jie eina pas gydytoją ir gauna injekciją ir ne dėl to, kad kiekvienas šuo, kuris kanda, būtinai turi būti pasiutęs, bet dėl tikrumo.

Lygiai taip pasielgė Marijos motina. Ji paguodė mergaitę ir nuvedė ją pas gydytoją. Gydytojas įtraukė į adatą serumo ir padarė injekciją. Marija turėjo gulėti lovoje. Bloga savijauta ir neaukštas karštis — paprasti simptomai po injekcijos.

Bet Marija silpo ir silpo. Jai skaudėjo visus sąnarius, ji vos galėjo kvėpuoti, mėšlungiai traukė jos mažas rankytes ir kojytes. Gydytojas davė jai vaistų, pagamintų iš kepenų. Vaistai neveikė.

Buvo sukviestas konsiliumas. Gydytojai nepajėgė atspėti mįslės. Simptomai rodė prasišedantį pasiutimą, bet juk tai buvo neįmanoma: Marijai buvo laiku įleista patikimų, jau daugiau, kaip 70 metų žinomų, vaistų.

Gydytojai ištyrė iš Marijos smegenų ištrauktą skystį, ir tada nebeliko abejonių: mergaitė pasmerkta, nes serga pasiutimu.

Ši biauři liga paverčia žmones siuntančiais, kandančiais, draskančiais žvėrimis, ir išsigelbėjimo nėra, jei ji jau prasidėjo. Serumai veikia tik inkubacinio periodo metu — nuo 2 savaičių iki vienerių metų. Jei liga prasidėjo — serumas bejėgis.

Marija buvo pasmerkta mirti baisia mirtimi.

Surado šunį, įkandusį Marijai į koją, ištyrė ir susidūrė su nauja mįsle: šuo buvo visiškai sveikas.

Tai buvo nesuprantama ir neįjauku. Ne, tai buvo ne neįjauku, o siaubinga. Nes ne tik Marijai teko mirti geležiniame narve. Fortalezoje ėmė siausti tikra epidemija, ir gyventojus apėmė panika. Policininkai važiuodami per miestą skelbė per garsiakalbius: "Įkastųjų neskiepyti! Visą serumą konfiskuoti!"

Kodėl? Niekas nežinojo, niekas nesakė, ir visa tai tik kėlė dar baisesnę paniką. Kas

tik psijusdavo kiek blogiau, griebdavosi seniai išbandytu, stebuklingu vaistu: degtinė ir spirito. Žmonės kovojo dėl kiekvieno alkoholio lašo.

Baimė, karštis, alkoholis... Žmonės jau nebesugebėjo savęs kontroliuoti. Dėl visokių juokingų niekniekių per vieną savaitę buvo užmušti 45 žmonės.

Kruvinas svaigulys rado kitų aukų: žmonės neišmanė nieko apie epidemiją, jie žinojo tik, kad pasiutimo nešėjai — šunės. Buvo mestas šūkis: "Išžudyti visus šunis!"

Tai buvo pragaras. Vyrai žudė šunis be jokios atodairos: mušė akmenimis, lazdomis, geležiniais vamzdžiais, šaudė ir skandino. Beprasmiškos skerdynės vyko kelias dienas. Niekas nesigailėjo nei veslinių, nei paprastų kaimo šunų. Veltui mėgino vaikai ginti savo keturkojus draugus.

Policija buvo bejėgė. Ji turėjo pakankamai darbo, tvarkydama miestą ir prižiūrėdama užmuštų šunų gabenimą už miesto. Buvo karšta, ir miestui gresė kitokios epidemijos pavojus. Liko tik keletas gyvų šunų. Kruvinas svaigulys atslūgo, ir ėmė plisti gandai apie tai, ką gydytojai jau seniai žinojo.

Dar neprasidėjus skerdynėms buvo iširta apie dvidešimt šunų, kandusių žmones. Visi jie buvo visiškai sveiki, o jų įkastieji žmonės, gavę injekcijų, visi pasiuto.

Išvada buvo visiškai aiški: ne šunų įkandimai, bet serumas sukėlė pasiutimą.

Fortalezoje buvo Pasteuro institutas, kuriame buvo gaminamas serumas. Instituto išlaidavimas daug kainavo, ir miesto valdyba jį uždarė. Serumai gaminimas buvo pavestas gydytojui Enrikui Litonui, kuris atliko darbą naminėmis priemonėmis už 25 dolerius per mėnesį.

Pasiutimą sukelia virusas. Tas pats virusas, tik kiek "nusiilpnintas", verčia žmogaus organizmą gaminti medžiagas, sėkmingai kovojančias su "nusiilpnintu" virusu.

Gaminant serumą gresia pavojus, kad gali likti vienas kitas "nusiilpnintas" virusas. Todėl ką tik pagamintas serumas keletą kartų išbandomas, darant injekcijas gyvuliams.

Bet dr. Litonas neturėjo nei pakankamai laiko nei lėšų šitokiai kontrolei įvykdyti. Kurį laiką viskas baigdavosi laimingai, bet pagaliau įvyko tai, kas tokiomis sąlygomis turėjo įvykti: kažkokiū būdu pasireiškė aktyvieji virusai, ir serumas virto nuodais. Injekcijos ėmė veikti taip, kaip kad veikia pasiutęs šuns įkandimas.

Sužinoję apie visą tai, Fortalezos gyventojai dar sykį sukilo ir norėjo nulinčiuoti dr. Litoną. Policijai pavyko jį apsaugoti.

Gydytojas, vos 42 metų, visiškai sulaužytas žmogus. Jis visai nesijaudina, laukdamas

ATSIŪSTA PAMINĖTI

SVEČIAS. Lietuvių Evangelikų Liuteronų laikraštis, Nr. 1, 1961 m. Turinyje yra Marijos Kilienės "Užsnigę keliai". Jos išpūdžiai iš pirmą kartą kelionės Lietuvoje ir Klaipėdos krašte; B. Bušackio istorinė studija apie liuteronus ir kalvinistus Raseinių apskrityje ir A. T. (Anso Trakio) "Prezidentas ir jo religija".

OKULTINIAI PATYRIMAI.

Parašė ir pats išleido Jonas Vadiš, Chicago, 1960. Knygos pradžioje pažymėta, kad to paties autoriaus esą parašytos dar šios knygos: Svajus, Gyvybė, Tikri Juokai ir anglų kalba Adventures in Consciousness...

teismo. Nes viena iš paskutinių jo klaidos aukų — tai jo sūnus, pasmerktas mirti geležiniame narve, kuriamė jis guli be jokios pagalbos ir vilties po paties tėvo jam padarytos injekcijos.

COSMOS TRAVEL BUREAU

skelbia
1961 EKSKURSIJAS I LIETUVA
Apžiūrėk miestus —
Aplankyk gimines.
Specialinės grupinės ekskursijos ruošiamos lėktuvais arba laivais.

Dvi specialios kelionės
su M. S. BATORY
I LENINGRADA
Balandžio 12 ir Liepos
11 — 1961

Vietų skaičius ribotas
Reikia rezervuoti iš anksto
Mes taip pat padedam atkelti
jūsų giminėms iš USSR

Smulkesnių ir pilnesnių informacijų rašykite arba skambinkite

COSMOS TRAVEL BUREAU, INC.

45 W. 45 St.,
New York 36, N. Y.
Tel.: Circle 5-7711

"NAUJIENOS" KIEKVIENO
DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BIČIULIS

VACLOVO BIRŽIŠKOS KNYGOS

"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiškos liuanistines knygas:

1. **Senujų lietuviškų knygų istorija, I dalis, 208 pusl.** \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
2. **Senujų lietuviškų knygų istorija, II dalis, 226 pusl.** \$2.00
kietais viršeliais \$3.00
3. **Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1865 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos, I tomas, 431 pusl., kieti viršeliai** \$7.50
4. **Praeities pabiros, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities, 352 pusl., kieti viršeliai** \$6.50

Čia suminėtas knygas pasiūsime paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu pasiūsime tokiu adresu:

"NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVĖLU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar šilap ką apdrausti, raškalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė! Ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: CEntrai 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

SIŪSKITE DOVANAS VELYKOMS

Geriausiam patarnavimui pasirinkite seniausią bendrovę Chicagoje, kuri jau nuo 1947 metų pati turi pasirašiusi sutartį su INTURISTU MASKVOJE.

Mūsų imamas patarnavimo mokestis pigiausias. Per mus siūsti siuntiniai pasiekia gavėjus greičiausiai Turime didžiausią pasirinkimą geros rūšies prekių.

Atvykus automobiliu, dviejų valandų parkinimo išlaidos atlyginamos. Prašykite naujo katalogo.

TELEFONUOKITE:

**CENTRAL
PARCEL
SERVICE, INC.**

Phone:
WA 2-9354

220 S. STATE ST.
Chicago 4, Ill.

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
Redaguoja Rita Kavolienė
Medžiagą siųsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

4 METAI

NR. 9 (124)

VYTAUTAS KAVOLIS

NUŽEMINTŲJŲ GENERACIJA

Poetų karta*), kuri šiandien nebėra pati jauniausia, bet kuri tokia dar buvo Vokietijos stovyklinėje galybėje, savojo eilių rinkinio pavadinimui buvo pasirinkusi būdingą žemės vardą. Šiuo pasirinkimu ji be abejo norėjo paliudyti savo susirišimą, net ir tremtyje gyvenant, su lietuviškosiomis šaknimis, palikusiomis iš atminties ir pasąmonės nebepašalinamuose vaikystės pergyvenimuose. Gi per gimtąją žemę šiai generacijai kalbėjo — ir buvo labai reikšmingi — patys prigimtiniai žmogaus gyvybės šaltiniai, pati gamta, iš kurios žmogus ateina, kurios jis yra maitinamas ir kurion jis sugrįš.

Kazio Bradūno eilėse šis žmogaus priklausomybės žemei jausmas ypač mistiškai gilus:

*Prie gruoblėto ažuolo rymoja
Girių Dievas veidu mediniu,
Sąmanotos Girių Dievo kojos
Plaunamos šventųjų vandenu.*

*O šaltini miško stebuklingas,
Į tavo rankas pavargusias tiesiu.
Ir jėga pavasario audringa
Plaukia nesuvaldoma tamsiu*

*Labirintu atgaivinto kraujo,
Plaukia liūlim, karšta, laukine...
O, jaučiu... tai žemė atnašauja
Girių Dievo garbei ir mane.*

(Žemė, psl. 113).

Iš nepertraukiamai intymaus ryšio su žeme, su gamta, ir plaukia anos žemininkų generacijos kūrybinės jėgos. Žemės netekimas todėl jai reiškia kūrybinių šaltinių praradimą. Tikėdamasi tuos šaltinius vėl atgauti, jina grįžta į vaikystės pergyvenimus, kada tie šaltiniai buvo tiesiogiai ir apčiuopiamai prieinami — į "prarasto rojaus atsiminimus" (Henrikas Nagys, *Trečioji Metinė Santaros* knyga, psl. 9-21). Kazys gi Bradūnas, beieškodamas galutinių žemės jėgos šaltinių, skverbiasi iki pačių jos gelmių, ir savo "šventąją versmę" — ką tik cituotame eilėraštyje — atranda prieškrėščioniškame dievybės ir gamtos vienumos pergyvenime. Ir jis laimingas, jausdamas, kad žemė — gamta — jį aukoja Dievo — antgamtės — garbei.

Kalbu čia apie Bradūną ne dėl to, kad laikyčiau jį išsėmusiu pačias reikšmingiausias žemininkų kartos temas, bet greičiau todėl, kad jis savyje sukaupia tas žemininkų žymes, nuo kurių kiek jaunesnioji poetų karta, apie kurią čia kalbame, labiausiai atsiskyrė. (Iš žemininkų jai labiausiai giminiškas yra Juozas Kėkštas. Tik giminiškas šiai kartai, kiek iš esmės svetimas žemininkams).

Kokia, iš tiesų, radikaliai skirtinga poezija tos kartos, kuri ne tik subrendo, bet ir pradėjo kurti — o kiekvienu atveju, savo eiles spausdinti — jau nutrukus tiesioginiam ryšiui su Lietuva!

Prisiminkime Bradūno Girių Dievą, pasitenkinantį, kad jo kojas plauna šventieji vandenys, — ir kontrastui atsiverskime trečiojo *Metmenų* numerio pirmąsias eilutes:

*Vitraže angelas rėkia stiklinės moteries.
Ne dabarčiai, angele, stiklinės moterys,
ne dabarčiai ilgesys.
Išalęs džiaugsmas, angele,
gyvų ir mirusiųjų neapykanta,
kastruotas džiaugsmas, angele,
išdilus kalba.*

(*Metmenys*, nr. 3, psl. 3).

Kaip anksčiau Bradūnas, taip čia Algimantas Mackus naudojasi krėščioniškąja simbolika. Bet Bradūnui pro šią simboliką kalbėjo gilus dar prieškrėščioniškas gamtos, žmogaus ir dievybės vienumos ir tarpusavės priklausomybės pajutimas. Egzišencija Bradūnui buvo tobulai suderinta, nes iš pačių jos prigimtinių šaknų, iš žemės gelmių plaukė ir pulsavo ir visa persunkė natūrali, gera gyvybė.

Bet Algimantui Mackui angelas yra pakilęs vitraže, ir moteris taip pat tėra stiklinė. Jie nebėra išplaukę iš organiškųjų

prigimties pulsų, bet žmogaus sukonstruoti, dirbtiniai ir šalti. Ir jie be reikalo šaukia vienas kito, nes džiaugsmas, kuris galimas gamtoje, stikle yra išalęs ir net pati kalba išdilus. Ir net ilgesys "ne dabarčiai."

Ir natūralu, kad šioje kartoje, kuri, kaip sakėme, brendo jau nutrukus ryšiui su gimtąja žeme, nebėra, kaip Nykai-Niūnui dar buvo, į žemę įleistų gyslų, per kurias galėtų siurbtis ir tekėti gyvybės sultys. Liūnė Sutema kalba šios kartos balsu sakydama:

*Dabar aš kaltinu žemę, kam ji tokia silpna,
kam išaugino miestus, kurie užtvėrė
plieniniais virvais paukščių taką skliaute,
kam išaugino žmones pragyvenančius ją,
o negali išauginti krūmo,
uždraustom uogom kerojusio, bažnytkaimio sode.*

(Skaityta "Metmenų" antrojo numerio vakare).

Tai ir yra pirmoji, aiškiausiai matoma, šios kartos charakteristika. Ji yra *nužemintųjų* generacija: karta, praradusi žemę, praradusi naivų bradūnišką tikėjimą prigimties harmonija ir stiprybę, karta stačiai priešinga žemininkų generacijai, karta, kuri meluotų, jei ji kalbėtų apie savo priklausomybę žemei. Nes žemė šiai kartai ne tiktai nieko nebegali duoti, bet, gal būt, ji niekada ir neturėjo jai pagrindinės reikšmės. "Aš niekada nemylėjau žemės", sako Algimantas Mackus *Metmenų* 1-oje knygoje *Jo yra žemė*, ir kas gali kaltinti, jei poetas negali semtis stiprybės iš to, ko jis niekada neturėjo?

Tai, štai, ir priežastis, kodėl dabartinės kartos poezijoje nepulsuoja natūrali, žemiška gyvybė.

Bet kodėl tada toksai, atrodo, paradoksiškas, Mackaus eilių rinkinio pavadinimas *Jo yra žemė*? Nejaugi tik tam, kad prisipažinusi neturinti to, kas "jam" — žmogui — reikia turėti: žemę, kuriai būtų galima priklausyti? Skaitant *Jo yra žemė*, darosi aišku, kad čia kalbama apie nuosavybę, kuri lieka, praradus fizinę žemę. Ir toji nuosavybė yra patsai žmoniškumas. Atplėštas nuo žemės, žmogus yra juo labiau pririštas prie savęs, nes jam tik jis pats ir tėra palikęs vienintelę nuosavybę. Tik jis pats bėra tikras. Ir negali nuo savęs pabėgti. Savyje turi atrasti viską, iš savęs viską sukurti, ko žmogui reikia.

Sunku yra būti žmogumi, ir poezija, kuri nusako, ką reiškia būti žmogumi, išreiškia ir tą visą sunkumą. Gamta, gal būt, yra savyje harmoninga, gal būt — ne. Tačiau tai jau nebesvarbus klausimas, nes gamta yra tapusi svetima žmogui. Žmogus ir gamta yra *natūralioje disharmonijoje*, nes žmogus turi sukurti sau pasaulį, o gamta jam nieku nebeveda.

Žmogus tad yra nužemintas — atplėštas nuo žemės, nuo gamtos, nuo žmogaus natūraliosios prigimties. Tai, be abejo, šiandieniniame pasaulyje beveik universalus pergyvenimas. Tačiau mūsų nužemintoji karta šį pergyvenimą patyrė ypatingu aštrumu, nes jos nužeminimo drama buvo ypač staigi ir brutali.

Bet fizinis žemės praradimas tėra tik viena lietuviškojo žodžio "nužeminimas" prasmė. Ir kaip tik dėl to, kad jis turi ir antrąją prasmę, tinka šis žodis dabartinei poetų ir intelektualų kartai charakterizuoti. Nes ši karta yra nužeminta ne tik tuo, kad ji buvo *fiziškai* atplėšta nuo žemės, ji yra ir *moraliniai* nužeminta — visų pirma, tuo, kad jai buvo atimta tai, į ką ji turėjo žmogišką teisę. Vyresnioji karta gali jaustis likimo nuskriausta, kadangi ji prarado tai, ką ji jau buvo susikūrusi, pradedant nuosavybę ir baigiant funkcija visuomenėje. Jaunesnioji karta tačiau turi teisės jaustis iš esmės nužeminta, nes jai buvo atimta pati galimybė save susikurti.

Istorija yra ypač neteisinga tiems, kuriems ji atėmė galimybę realizuoti tai, kam jie buvo pajėgūs.

*Noriu pirkti skliauto rėžį.
Tuščią, prieblandoje, tarp dviejų
bokštų gotikos kairios, —
kad galėčiau išauginti daigus javų,
kurie tvinksi mano gyslose
jau trylika pavasarių,
ir negali prasilaužti —
ir neranda vietos žemės gelmėje.*

*Noriu pirkti skliauto rėžį,
kad galėčiau pamatyti,
koks derlius nyksta manyje.*

(Liūnė Sutema, *Santarvė*, 1958, nr. 3-4)

Liūnė Sutema čia pabrėžia žmogaus nusizeminimo istorijos rankomis *lietuviškąjį* aspektą:

*Prieblandos nebėra.
Mano pirmajam name
gyvena žmogus ištrijom akim
užguito žvėries veide,
užplakęs mano pirmąjį pranašą
kanapine virve.*

(Skaityta antrųjų "Metmenų" vakare)

(Tęsinys 7-me psl.)

*) Trečiųjų "Metmenų" vakarė Detroito skaityta paskaita.

NUŽEMINTŲJŲ GENERACIJA

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

Jonas Mekas įžvelgia *universalinį* žmogaus nužeminimą istorijos rankomis, kada, antrą paskutinės valandos sekundę, dangumi pralėkus antrajai misilei, ir kalviui Žaldokui, nekaltam ir nieko nesuprantančiam, — natūralaus žmogaus simboliui, — žiūrint į praskilusį dangų, neišaiškinamas balsas pradeda staiga kalbėti:

*Jeigu buvai tu geras — tavo gerumas yra nuodėmė,
jeiguėjai prieš istoriją;
jeigu buvai tu šventas — tavo šventumas yra nuodėmė,
jeiguėjai prieš istoriją;
jeigu buvai komunistas — tavo komunizmas yra nuodėmė,
jeiguėjai prieš istoriją;
jeigu buvai kapitalistas — tavo kapitalizmas yra nuodėmė,
jeiguėjai prieš istoriją...*

Istorija čia pasirodo, kaip neasmeniškas mechanizmas, paneigias ir sunaikinas kiekvieną žmogišką impulsą ir veiksmą, jeigu tas veiksmas yra priešingas istorinio mechanizmo kryptčiai. Šia prasme suvokta istorija — tai ištisinis pasityčiojimas iš žmogaus.

*Kas yra laikui
tavo teisingumas —
kas yra tavo klaidingumas
ar tavo tikrumas
prieš istorijos teisingumą?*

Dvyliką valandą bomba sprogs.
(Metmenys, nr. 1, psl. 90-91)

Istorija tad nėra galutinis pasityčiojimas, nes galų gale pasityčiojama ir iš jos. Dvyliką valandą bombai sprogs, ir pati istorija lemtingai užskleidžiama. Bet tai nei kiek nesumažina istorijos žmogui mesto nužeminimo. Priešingai, pro šį tragišką istorijos finalą čia pasirodo antrasis, ir dar gilesnis, žmogui pažeminimas. Ne tiktai istorija, kol ji vyksta, niekina žmogų ir jo pastangas, bet ir tai, kas glūdi už istorijos — Dievas ar likimas — ir kas ją drastiškai užbaigs, šiuo techniškai visai įmanomu užbaigimo aktu tiktai galutinai patvirtins tai, ką istorija tentatyviai liudija — būtent, žmogaus nužeminimą.

Šio galutinio žmogaus nužeminimo reikšmė Antanui Škėmai yra Dievo nebuvimas visatos mechanizme. Kadangi nėra Dievo, negali būti ir rojaus, kurio siekiama, ir žmogaus veikimas istorijoje yra pasmerktas nepasisekimui.

*Jis spūstelėjo rankeną, ir durys prasivėrė.
Ir už jų buvo kitos durys.
Jis spūstelėjo rankeną, ir kitos durys prasivėrė.
Šitai jis atidarė šimtą dvidešimt keturias duris.
Tada jis pavargo ir sukrito.
"Už šimtas dvidešimt ketvirtųjų durų yra sodas,
jame ką tik išsiskleidė rožės", galvojo jis,
snaudulingai mirdamas.
Už durų buvo durys.*

(Metmenys, nr. 2, psl. 60).

Jeigu Dievas būtų, Jis galėtų būti kaltinamas dėl šios keistos iliuzijos, kurią Jis leido žmogui turėti. Bet Škėmai Dievo nėra, yra tik begaliniai abejingas visatos mechanizmas, ir todėl Škėma gali kalbėti ramiau, nuo baisių ir nužeminimų pavargusių tonu.

Už tat aistringą aštrumą protestuoja Algimantas Mackus, labiausiai metafiziškas šios nužemintųjų generacijos poetas.

Jei Bradūniui, kaip kokiam senovės lietuviui, jo pagoniškas, gamtiškas Dievas yra gyvybės nešėjas, tai Algimantui Mackui jo Dievas tegali atnešti mirtį, — ir dėl to Dievas gali būti kaltinamas.

*Dievas ant šalto žemės šešėlio atvėrė šaltinį
ir pratesė žemės šešėlį iki manęs
ir juo užklojo mane ir juo paruošė mirčiai.*
(Jo yra žemė, psl. 52).

Dievas Mackui yra svetimas, nes jis atnešė mirtį. O mirtį Jis atnešė todėl, kad žmogaus atžvilgiu Jis ir pats yra miręs. Algimanto Mackaus Dievas yra *pokrikščioniškas*, civilizacijos stikliniuose vitražuose sustingęs, bet gyvenime nebepajuntamas, nebedalyvaujantis, "non-participant" Dievas. Šitai sakyti yra tiksliau negu teigti, kad Mackui, kaip Škėmai, apskritai nėra Dievo. Jis yra, tačiau istorijoje sušales, nebegaivinantis ir nebeatgaivinamas, — nebent, gal būtų, astringo poetinio protesto jėga. (Protestuoti yra būtinybė, nes "ar negyvi vaikai" — mes visi — "nereikalingi tikėjimo, angele?").

Kadangi Mackui egzistuoja žmogų nužeminantis Dievas, tai žmogaus nužeminimai nepasibaigia, kaip Škėmai, ir su "snaudulinga mirtimi".

*Teresė atsigulusi kapuos
išaugo jau į didelę mergaitę...
Vitražo angelas pas ją rytais
išklauses numalytų*

*iš kalno pasmerktų maldų
atbėga su agrastų
obuolių ar kriaušių pintine
Tėvelis greitai tau atsiųs
platesnį drabužėlį
tik sudėvėk agrastus Teresėle
tik sudėvėki obuolių ir kriaušių pintines*

Ir kodėl šis žmogaus nužeminimas turi būti tęsiamas ir po mirties? —

*už žemę, angele, visi dievai plonai pavydūs ir pikti,
už žemę, angele, suprastintas dangus
ir iškastruotas džiaugsmas,
už žemę, angele,
ir Teresėlės pintinėleje pražydęs
šiurkštus agrastų krūmas;*

*už žemę, angele,
gyvų ir mirusiųjų neapykanta.*

(Metmenys, 3 nr., psl. 4).

Ši žemė, už kurią dievai pavydūs ir pikti, nėra natūralioji žemė, kuri šiai kartai nebėra iš esmės reikšminga (o už reikšmingus dalykus dievai nebaudžia), — bet tai yra toji žemė, apie kurią rašoma knygoje *Jo yra žemė*. Tai yra simbolinė žemė, kuri palieka, praradus fizinę. Tai yra paties žmogaus žmogiškumas. Ir dėl žmogiškumo, dėl pajėgumo suprasti, kuris yra prigimtine nuodėmė, ir dėl pajėgumo protestuoti, kuris kyla iš šios prigimtinės nuodėmės, pavydūs ir ploni dievai yra iškastravę džiaugsmą.

(Dievų charakterizavimas "pavydžiais ir plonais" man primena XV a. dailininko Michael Pacher paveikslą, kuriame žalias ir nepaprastai plonas velnias yra viduramžiškai galingo šv. Volfango priverčiamas laikyti jam maldaknygę. Tai sugestionuoja šitokią interpretaciją: gerajam Dievui užsišaldžius civilizacijos vitražuose, gyvais tėra palikę "pavydūs ir ploni" blogio dievai. Pragaru, kitais žodžiais, galima tikėti ir suabejojus dangumi. Iš tiesų, tai šiandien yra likusi autentiškiausia literatūroje randama religiško formos).

Ar galima laukti kitokios poezijos iš generacijos, kurią tiek tiesos yra pavadinti *nužemintąja*?

Ar yra reikalo stebėtis, kad joje nuolat girdimi tokie pergyvenimai, kaip šis:

*Čia niekas daugiau neateina gimdyti:
čia ateina skausmingai, be vilties suvaitoti,
uždegti lauzą į šiaurės pusę,
kad ledas ištirptų,
kad pelėsių žaliuojantis kvapas
priskėlimo dienai išliktų
liaudiškuos senelių kapuos.*

(Metmenys, nr. 3, psl. 12).

Jeigu kuo reikia stebėtis, tai ne tuo, kad niekas nebeatina gimdyti, bet kad atsiranda, kas, visų šių pergyvenimų akivaizdoje, *ateina* "uždegti lauzą į šiaurės pusę..."! (Taiklus mūsų lietuviškojo veikimo simbolis!).

Nužemintoji karta nėra priėmusi savo patirtuosius nužeminimus kaip reikalavimą nutilti šaltoje istorijos ir amžinybės aplinkoje. Priešingai, ji visus nužeminimus priėmė kaip iššaukimą kūrybai, nes kūryba juk yra iškalingiausias — ir, iš tiesų, vienintelis galimas — protestas prieš bet kokį nužeminimą, kurį gali žmogus patirti.

Ir šiandien apie šią nužemintąją poetų kartą — jeigu, gal būtų, ir ne kiekvienas apie save — galime pasakyti: "Žmogus pačia savo kūrybinės pastangos rimtimi paliudijo ir įrodė save; ir tame, kad žmogus kūrė, kad jis turėjo šaltos aistros kurti, nors žinojo, kad mirs ir jis, ir jo kūryba — glūdi laisvės prasmė, ne tame, kad jo kūriniai išliks vieną ar kitą tūkstantį metų. Žmogaus didybė ne jo darbuose, bet laisvame darbingume." (Lietuviškasis liberalizmas, psl. 107-108).

Iš kur ši karta, kurią galima būtų laikyti labai desperatiška, semia savo kūrybai jėgų? Iš kur jos laisvas darbingumas visų istorinių ir metafizinių nužeminimų akivaizdoje?

Žmogiškumas patsai suteikia šiai kartai jėgų, kai nieko kito nėra palikę, kaip žmogus.

Liūnei Sutemai yra palikęs visuotinis žmogiškasis solidarumas:

*Nebėra nieko svetimo,
vaikai šviesiais, vaikai tamsiais veidais
dainuoja dainą apie pelę,
tą pačią, tik kita gaida...*

*Prieplaukoje švilpiant laivams,
po riešuto medžiu kieme
guli kniubščias negrukas — jo šiurkšti galva,
tarytum kokoso riešutas, vėšlioje žolėje —
ir dainuojančiu savo balsu*

(Tęsinys 9-tame psl.)

Sporto ir dainų šventė

(A.L.B. K. Donelaičio
Lituanistikos M-los)

Prisimenu, kada laisvoje tėvynėje trispalvė plevėsavo. Kaip buvo gera mokytis, mokytis ir dirbti tėvynės pastogėje. Rodos, matau mokinius, mokyklos suoluose, gatvėse, švenčių minėjimuose ir bežygiuojančias šaunaus jaunimo gretas sporto aikštėse. Tat ir svetimame krašte, šalia vaikų mokymo ir auklėjimo šeimose, mokyklose ir įvairiuose sambūriuose, organizuokime jaunimo teatrą ir neužmirškime ir dainų švenčių.

Lai girdi ir šio krašto miškai ir pievos mūsų skundą ir ilgesį mielai tėvynei, tegul būna visur gyva Jaunoji Lietuva, o su ja visi darbai šviesiam Laisvės rytojui.

A. L. B. K. Donelaičio Lituanistikos mokyklos mokinių sporto ir dainų šventė bus gegužės 28 dieną, T. T. Marijonų Seminarijos aikštėje. Programoje: Himnai, įvedimo maršas, choras, imitaciniai bendri išpildymai dainų "Ar aš tau sese nesakiau", "Dar daug dainelių", su trispalvėmis vėliavėlėmis — "Leiskit į tėvynę", "Į kovą, į kovą", berniukams su lazdomis "Gieda gaideliai", mergaitėms plastika "Lietuva brangi", inscenuota "Tekėjo saulelė" ir tautinių šokių pynė, o patiems mažiesiems, "Du gaideliai", "Tik tik po šešių", "Pas močiū-

Platelių ežero vaizdelis iš Beržoro pusės. Tai visų gražiausias, didžiausias ir padavimais turtingiausias ežeras Lietuvoje, su keliomis salomis ir daug pusiasalių, kurių kiekvienas turi ką "papasakoti" apie žiliausią Zemačių žemės senovę.

te augau", "Šalia kelio vieškelio" ir "Aguonėlė". Po to laisvi sporto ir lauko žaidimai, lenktynės maišuose ir kitos, ėjimas, rėpliojimas ir t. t. ir t. t., o laimėjusiems pirmąsias vietas bus įteikiamos dovanos.

Ruošiamas puikus lietuviškas bufetas su visokiais atsigalviniimais, turtingom dovanom, vadovaujant nuoširdžiam mūsų darbų talkininkui Tėvų Komitetui, jam talkininkaujant vi-

siems mokinių tėveliams.

Jau dabar pasižymėkite minėtą datą ir vietą. Visa lietuvių visuomenė kviečiama į minėtos mokyklos sporto ir dainų šventę.

Mok. M. P-nė.

**BUY U.S.
SAVINGS
BONDS**

WHERE YOU BANK OR WORK

Vinco Krėvės kelionė į Maskvą vaizduojama "Pagundoje". Šį įdomų aprašymą ir V. Mykoliaičio, V. Maciūno, A. Seno straipsnius apie Vinco Krėvės kūrybą, rasite knygoje — Vincas Krėvė-Mickevičius. Jos kaina \$1.00.

Užsakymus adresuokite:

"NAUJIENOS"

1739 S. Halsted Street,
Chicago 8, Ill.

MICHAIL ZOSZENKO

SATYRINĖS NOVELĖS

Iš rusų kalbos vertė JONAS VALAITIS
(Tęsinys)

Tada aš pagalvį nukėliau kojugalin, o po pagalviu pakėliau savo čemodaną ir tuo būdu atsiguliu atvirksčiai.

Bet čia pasirodė, kad neguliu, o sėdžiu.

Tada aš į vidurį įgrūdau paltą ir portfeli. Ir ant šio pastato atsiguliu, numatydamas, kaip sakoma, pūsti chrapički.

Ir štai aš jau buvau bepradedas snausti, kai staiga pradėjo mane kęsti blakės.

Ne, dvi-trys blakės manęs nenugąsdintų, bet čia, kaip manoma, didžiulis karo dalinys, veikia bendrai su šokuojančia kavalerija.

Mane apėmė panika, bet paskui pradėjau planingą kovą. Bet, kai kova buvo pilną įkarštį pasiekusi, staiga užgeso šviesa.

Visišškai netekęs galimumo gintis, aš pradėjau nervingai vaikščioti po kambarį, aiksėdamas ir priekaištaudamas, kai staiga pasigirdo beldimas į lentų sieną, ir grubus moters balsas ištarė:

— Ko jūs čia, velniai griebtų, kambary blaškotės, kaip nenormalus!

Iš pradžių aš suakmenėjau, bet paskui pradėjau su kaimyne žodinę bataliją, kurią netgi nepatogu perteikti, nes įsikarščiavę ir nervingai nuteikti mes vienas antram prikalbėjom krūvą įžeidžiamiausių žodžių.

— Jeigu aš su jums, velniai jus griebia, kada nors susitiksiu, — pasakė man pagaliau kaimynė, — tai aš būtinai jums tēkšiu antausį, turėkite tatau galvoje.

Aš tiesiog iki ašarų norėjau jai ką nors priešingą pasakyti, bet aš protingai nutylėjau ir tik tai į josios sieną mečiau dėžę, kad jina pagalvotų, jog aš į ją šaunu. Po to ji nutilo. O aš, atitraukęs nuo sienos guolį, paėmiau grafiną su vandeniu ir apie lovą padariau vandeninį žiedą, kad prie manęs neprištų pašalinės blakės. Po to aš vėl atsiguliu, pateikdamas savo, kaip sakoma, mirštamą kūną Dievo valiai.

Su pekliškais įkandžiais aš jau buvau beužmiegas, kaip staiga už sienos pasigirdo baisus moteriškas riksmas.

Aš surikau kaimynei:

— Jeigu jūs sužviegėt tyčiomis, kad mane pažadintumėt, tai ryt jūs man atsakysit už chuliganišką savo poelgį.

Čia vėla iškilo tarpusavio mudviejų mūšis, iš kurio paaiškėjo, kad į josios lovą iš kiemo įsoko katė, ir dėl to jina išsigando.

Paikšas portje, be abejo, sukeitė. Jis man buvo pažadėjęs katę, bet mano langas buvo sveikas, o josios ne.

Iš viso aš vėl užsnūdau. Bet, nervingai nusiteikęs, aš dažnai krūpsėjau. O krūpsėjantį mane kiekvieną kartą žadino lovos tinklas, kuris skleidė peklišką žvangesį, gūgždesį ir griežimą.

Aušo rytas. Aš išėmiau iš lovos paklotą ir pasiklojau ant grindų. Pilniausias malonumas mane apglėbė, kai aš atsiguliu į šią garsingą gulovietę.

"Miegok greičiau, tavo pagalvis reikalingas kitam" — pasakiau patsai sau, atsiminęs, kad toksai plakatas praėjusiais metais kabėjo Valstiečio namuos Feodosijos mieste.

Šią minutę kieme pasigirdo elektrinio piūklo žviegimas. Aplamai, nusiūpnėjęs ir žalias, aš palikau piktai nelaimingą savo viešbutį.

Aš nusistačiau, kad aš kojos nekelsiu į šį viešbutį ir į šį miestą. Bet buvo lemta kitaip.

Traukiny, šimtą kilometrų nuvažiavęs, aš susigriebiau, kad man davė ne mano pasą. O kadangi tatau buvo moteriškas pasas, tai toliau važiuoti nebuvo įmanoma. Sekančią dieną aš sugrįžau į viešbutį.

Be abejo, man buvo pekliškai nepatogu susitikti su savo kaimyne, kuri taip pat, pasirodo, išvažiavo ir dabar sugrįžo savo paso.

Tatau pasirodė puiki mergina, plaukimo instruktorė. Ir mudu paskiau mielai pasipažinome ir pamiršome vakarykščią dramą. Taip kad sustojimas viešbuty vis dėlto turėjo savotiškų plusų. Ir šia prasme kelionės laikada teikia žavių pažinčių.

(Bus daugiau)

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

Laukiame Akstino ir Remeikos

Kovo mėn. 11 d. šeštadienį 6:00 val. vakare Čiurlionio Galerijoje (Jaunimo Centro patalpose) bus dviejų Kanados lietuvių dailininkų J. Akstino ir V. Remeikos dailės kūrinių paroda.

Parodą organizuoja Korpl. Gintaras ir padeda Čiurlionio Galerijos vadovybė bei kiti suinteresuoti šia paroda asmenys. Abudu dailininkai sudarys per pusę šimto darbų — aliejinės ir akvarėlės tapybos bei kiek grafikos. Paroda bus įdomi, o mūsų visuomenė, kuri ieško estetinio pasigerėjimo dailėje, galės pamatyti debiutuojančių kolegų meno kūrinius.

Dail. V. Vizgirdos paroda buvo trumpa

Dail. Viktoro Vizgirdos iš Bostono meno paroda New Yorke buvo gražiai surengta, tikrai, deja, dėl ištikusios sniego audros ir blogo susisiekimo, paroda kiek nukentėjo, — ją teko sutrumpinti. Vietoje dviejų savaitių, kaip buvo numatyta, reikėjo pasitenkinti tik viena savaitė, o antras dalykas, tai šalčiaus Almaus galerija iš New Yorke yra sunkiau pasiekiamas blogesniame ore.

Latvių meno paroda

Du Chicagos latviai Janis Strods ir Janis Kalmite kovo mėn. 4 d. atidaro savo kūrinių gleznu (aliejus) parodą Milwaukee, Wis. Adr. Lutheran Center, 1113 W. Center St. Paroda tęsis ligi kovo 12 d. Išleistas parodos proga originalus plakatas. Atidarymas 7 val. vakare.

Paskaitos apie meną

Kovo mėnesio ketvirtadieniais 12:15 Chicagos Miesto bibliotekos rūmuose (Michigan ir Randolph) bus sekančios paskaitos apie meną nemokamai: kovo 2 d. skaitys G. Suyeoka "Medžio raižiniai"; kovo 9 d. — G. McVicker "Portretų tapyba"; kovo 16 d. — Tidel "Abstrakti tapyba"; kovo 23 d. — E. Miller "Skulptūra" ir kovo 30 d. — D. Maxey "Humoristinės iliustracijos".

Paskaitas ir parodą organizuoja Dailininkų Gildija.

— Dail. Antanas Vaikšnoras gyvenęs Clevelande, Ohio, gražiai pasirodo su savo kūrinių kitataučių meno parodose. Yra gavęs daug premijų ir jo kūrinių turi įsigiję kaip privatūs kolekcionieriai, taip ir muziejai. Dail. Vaikšnoras yra gimęs Du-Bois, Pensylvanijoje.

Pageidauja suruošti jam parodą Čiurlionio Galerijoje Chicagoje.

— Kovo 19 d. bus didelė pramoga ir, galima sakyti, rektas įvykis Chicagoje, tai scenoje statoma A. Škėmos dviejų veiksmų drama "Žvakidė", Marijos aukšt. mokyklos salėje 3:30 v. p. p.

— Praėjusį šeštadienį Jaunimo Centre suruošame Už Lietuvos laisvę žuvusių karių paminklo statymo lėšoms padengti pobūvyje, meninę dalį atliko solistai D. Stankaitytė, Stasys Baras ir Jonas Vaznelis. Dainavo tikrai pasigerėtina.

— Chicagos Meno Institute tebėra danų meno ir pramonės gaminių paroda. Įėjimas nemokamas.

— Australijos dailininkų, kurių tarpe yra lietuvių, estų ir latvių, paroda iš New Yorke kelinama į Detroitą.

Trumpai iš meno istorijos

— Romaninis menas — architektūra ir skulptūra pasirodė 950 metais. Šis sunkus dekoratyvinis monumentalus meno laikotarpis tęsėsi ligi 1250 metų.

— Gotikos menas gimsta 12 šimtmečiu ir nusitęsia ligi 15-to šimtmečio galo. Vėlesnioji gotika išsivystė į Flamboyant stilių.

— Italijos renesansas prasidėjo 1450 metais, davė naujos dinamiškos kūrybos tapyboje, literatūroje ir muzikoje. Ši meno epocha baigėsi 16-to šimt. pabaigoje. Vėliau sekė klasikinės muzikos laikotarpis ligi 18-to šimt. galo.

— 16 šimt. barokas iš Italijos atnešamas į Prancūziją ir Ispaniją. 17-to šimt. gale paplinta š. ir Pietų Amerikoje.

— Europoje didelėms dinastijoms besigrumiant dėl garbės ir valdymo, 1700-1790 m. Prancūzijoje ir Austrijoje atsiranda elegantiškas rokoko stilius. Šis meno stilius buvo taikomas rūbams, baldams ir smulkiems dekoratyviniams dalykams.

— 18 šimt. pabaigoje seka romantinis menas, susmulkėdamas, neduoda ryškesnės epochos ligi 19-to šimt. pradžios. Antroje pusėje 19-to šimt. prasideda impresionizmo sąjūdis. 1890 m. — kubizmas ir abstraktizmas bei ekspresionizmas. Čiurlionis pirmas susidomi abstrakčiu menu. Juo paseka Kondinskis.

V. K. JONYNAS

"Peizažas"

Naujosios meno srovės išplaukia iš intelekto. Senosios tradicijos mene ilgiau pasilauko ten, kur nėra vadovaujamo intelekto.

Forma yra intelekto atspindis, t. y. kažkas pačiame žmoguje, kai jis auga ir kultūreja. *Hegelis*

Sunku menininkui, kuris brangina savo kūrybą, patenkinti tuos, kurie ieško sentimentalių dalykų.

Modernusis menas nėra visas klaidingas, kaip kai kurie sako. Moderniame mene yra daug dinamikos, grožio ir ekspresijos.

— Miesto Bibliotekoje prie Randolph gatvės, kur yra Dailininkų Gildijos surengta iliustracijų paroda, po stiklais padėtos dvi grožinės technikos

knygos — Balio Sruogos "Dievų miškas" ir A. Barono "Vandros ir amžiai", Terros leidyklos knygos.

Genovaitė Peškienė

kovo 5 dieną dainuos Lietuvių Auditorijoje ruošiamame "Naujienu" bankete. Dar galima gauti tikiety į banketą pačiame "Naujienu" ofise ir paskelbiamus pardavėjus. Vienam asmeniui tikiety kainuoja \$6.00.

NAUMĖ LIŪNAITĖ

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klajoję, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme Metuviškąją Čikagą ir viešime "Naujienuose".

Mes norime atvykti į jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpulingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tais laikais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ardėnus, mūsų gimtinę — Žvyrinę, tų laikų Lietuvą ir didingas "Trijų Rožių šventės" apeigas.

Mūsų kelionė į jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisijusdami ar sumokėdami "Naujienuose", 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITĖ.